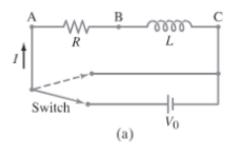
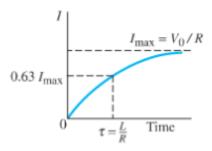
ΑC Κυκλώματα

 Τι συμβαίνει όταν ένα κύκλωμα LR συνδεθεί με πηγή συνεχούς τάσης V₀?

Σταθερά χρόνου
$$au = rac{L}{R}$$

Κανόνας βρόχων Kirchhoff (άθροισμα δυναμικών κατά μήκος του βρόχου)

$$\begin{split} V_0 - IR - L \frac{dI}{dt} &= 0 \\ V_0 = IR + L \frac{dI}{dt} \\ \int_{I=0}^{I} \frac{dI}{V_0 - IR} &= \int_{0}^{t} \frac{dt}{L} \\ - \frac{1}{R} \ln \left(\frac{V_0 - IR}{V_0} \right) &= \frac{t}{L} \\ I &= \frac{V_0}{R} \left(1 - e^{-t/\tau} \right) \end{split}$$

• Όταν ανοίξει ο διακόπτης

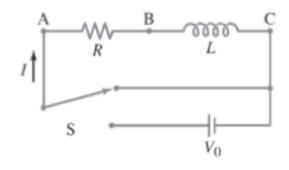
$$IR + L\frac{dI}{dt} = 0$$

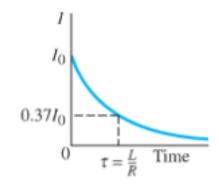
$$\int_{I=0}^{I} \frac{dI}{I} = -\int_{0}^{t} \frac{R}{L} dt$$

• Όπου $I=I_0$ για t=0 και I=I για t

$$\ln\left(\frac{I}{I_0}\right) = -\frac{R}{L}t$$

$$I = I_0 e^{-t/\tau}$$

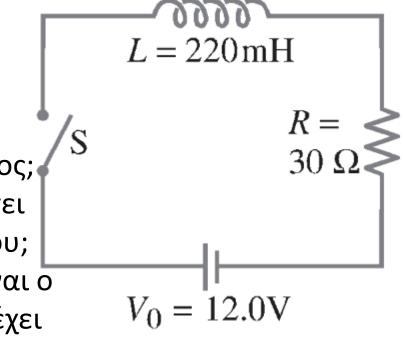

$$au = rac{L}{R}$$
 Σταθερά χρόνου

Τη στιγμή t=0, μια πηγή τάσης 12,0V συνδέεται σε σειρά με ένα πηνίο $220 \mathrm{mH}$ και μια αντίσταση 30Ω

Α) Πόση είναι η τιμή του ρεύματος τη στιγμή t=0; Β) Ποια είναι η σταθερά χρόνου του κυκλώματος; Γ) Ποια είναι η μέγιστη τιμή του ρεύματος; Δ) Πόσος χρόνος απαιτείται για να φτάσει το ρεύμα στο μισό της μέγιστης τιμής του; Ε) Σε εκείνη τη χρονική στιγμή, ποιος είναι ο ρυθμός με τον οποίο η πηγή τάσης παρέχει ενέργεια και, ΣΤ) Ποιος είναι ο ρυθμός αποθήκευσης ενέργειας στο μαγνητικό πεδίο του πηνίου;

ΛΥΣΗ:

A) Πόση είναι η τιμή του ρεύματος τη στιγμή t = 0;

$$(\mathscr{E}_L = -L(dI/dt))$$

Αμέσως μόλις κλείσει ο διακόπτης, το I είναι ακόμη μηδέν στο t=0 και τότε ξεκινά να αυξάνεται

Β) Ποια είναι η σταθερά χρόνου του κυκλώματος;

Η σταθερά χρόνου προκύπτει ίση με

$$\tau = L/R = (0.22 \text{ H})/(30 \Omega) = 7.3 \text{ ms}$$

Γ) Ποιά είναι η μέγιστη τιμή του ρεύματος;

Όταν
$$dI/dt = 0$$
 $I_{\rm max} = V_0/R = 12.0 \, {
m V}/30 \, \Omega = 0.40 \, {
m A}$

Δ) Πόσος χρόνος απαιτείται για να φτάσει το ρεύμα στο μισό της μέγιστης τιμής του;

$$I = \frac{V_0}{R} \left(1 - e^{-t/\tau} \right)$$

$$I = \frac{1}{2} I_{\text{max}} = V_0 / 2R$$

$$1 - e^{-t/\tau} = \frac{1}{2} \Rightarrow e^{-t/\tau} = \frac{1}{2}$$

$$t = \tau \ln 2 = (7.3 \times 10^{-3} s)(0.69) = 5.0 ms$$

E) Σε εκείνη τη χρονική στιγμή, ποιος είναι ο ρυθμός με τον οποίο η πηγή τάσης παρέχει ενέργεια;

Την ίδια χρονική στιγμή

$$I = I_{\text{max}}/2 = 200 \,\text{mA}$$

Παρεχόμενη ισχύς

$$P = IV = (0.20 \text{ A})(12 \text{ V}) = 2.4 \text{ W}$$

ΣΤ) Ποιος είναι ο ρυθμός αποθήκευσης ενέργειας στο μαγνητικό πεδίο του πηνίου;

Αποθηκευμένη ενέργεια

$$U = \frac{1}{2}LI^2$$

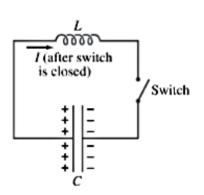
Όπου Ι: το ρεύμα στο πηνίο εκείνη τη στιγμή

$$\frac{dU}{dt} = LI \frac{dI}{dt}$$

$$I = \frac{V_0}{R} \left(1 - e^{-t/\tau} \right) \qquad \qquad \dot{\eta} \qquad \qquad L \frac{dI}{dt} + RI = V_0$$

$$\frac{dU}{dt} = I \left(L \frac{dI}{dt} \right) = I \left(V_0 - RI \right) = (0.20A) \left[12V - (30\Omega)(0.20A) \right] = 1.2W$$

Ιδανικό κύκλωμα LC με μηδέν αντίσταση

Κανόνας βρόχων Kirchhoff (άθροισμα δυναμικών κατά μήκος του βρόχου)

$$-L\frac{dI}{dt} + \frac{Q}{C} = 0$$

$$\frac{d^2Q}{dt^2} + \frac{Q}{LC} = 0$$

εστω λύση
$$Q = Q_0 \cos(\omega t + \phi)$$

$$-\omega^2 Q_0 \cos(\omega t + \phi) + \frac{1}{LC} Q_0 \cos(\omega t + \phi) = \left(-\omega^2 + \frac{1}{LC}\right) Q_0 \cos(\omega t + \phi) = 0$$

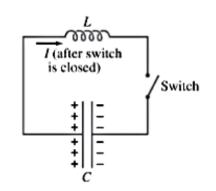
Αληθεύει μόνο εάν

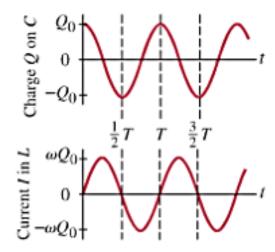
$$\left(-\omega^2 + \frac{1}{LC}\right) = 0 \Rightarrow \omega = \sqrt{\frac{1}{LC}} = 2\pi f$$

 Το φορτίο του πυκνωτή σε Κύκλωμα LC ταλαντώνεται συνημιτονοειδώς και το ρεύμα στο πηνίο

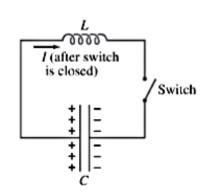
$$I = -\frac{dQ}{dt} = \omega Q_0 \sin(\omega t + \phi) = I_0 \sin(\omega t + \phi)$$

$$I_{\text{max}} = \omega Q_0 = \frac{Q_0}{\sqrt{LC}}$$

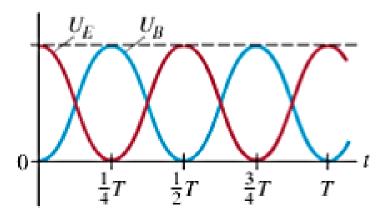
 Η αποθηκευμένη ενέργεια στο ηλεκτρικό πεδίο του πυκνωτή κάθε χρονική στιγμή t

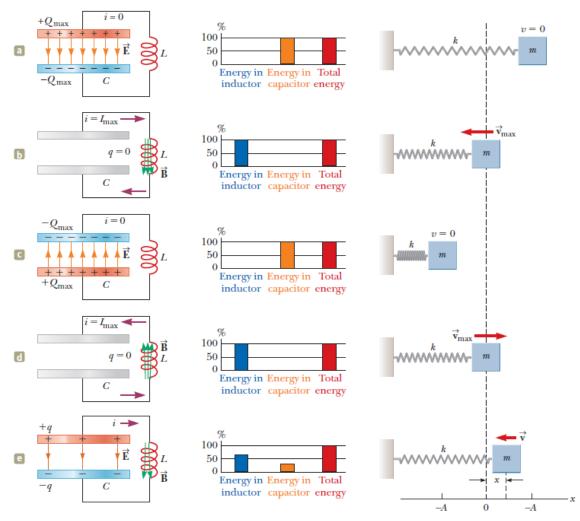
$$U_E = \frac{1}{2} \frac{Q^2}{C} = \frac{Q_0^2}{2C} \cos^2(\omega t + \phi)$$

 Η αποθηκευμένη ενέργεια στο μαγνητικό πεδίο του πηνίου την ίδια χρονική στιγμή t

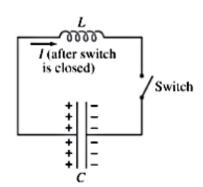
$$U_{\rm B} = \frac{1}{2}LI^2 = \frac{L\omega^2 Q_0^2}{2}\sin^2(\omega t + \phi) = \frac{Q_0^2}{2C}\sin^2(\omega t + \phi)$$

• Ηλεκτρομαγνητικό ανάλογο ταλαντώσεων

-- --

• Η συνολική ενέργεια

$$U = U_E + U_B = \frac{1}{2}LI^2 + \frac{1}{2}\frac{Q^2}{C} = \frac{Q_0^2}{2C} \left[\sin^2(\omega t + \phi) + \cos^2(\omega t + \phi) \right] = \frac{Q_0^2}{2C}$$

• Ταλαντωτής LC ή ηλεκτρομαγνητικός ταλαντωτής

- Ένας πυκνωτής 1200pF φορτίζεται πλήρως από μια πηγή συνεχούς τάσης 500V. Στη συνέχεια αποσυνδέεται από την πηγή και συνδέεται, τη στιγμή t=0, με ένα πηνίο 75mH. Να προσδιοριστούν:
- α) το αρχικό φορτίο στον πυκνωτή,
- β) το μέγιστο ρεύμα,
- γ) η συχνότητα f και η περίοδος T της ταλάντωσης και
- δ) η συνολική ενέργεια που ταλαντώνεται στο σύστημα.

ΛΥΣΗ: α) Η πηγή 500 V φόρτισε τον πυκνωτή σε φορτίο

$$Q_0 = CV = (1.2 \times 10^{-9} \,\mathrm{F})(500 \,\mathrm{V}) = 6.0 \times 10^{-7} \,\mathrm{C}$$

β)Το μέγιστο ρεύμα I_{max}

$$I_{\text{max}} = \omega Q_0 = \frac{Q_0}{\sqrt{LC}} = \frac{\left(6.0 \times 10^{-7} C\right)}{\sqrt{\left(0.075 \text{H}\right)\left(1.2 \times 10^{-9} \text{F}\right)}} = 63 \text{mA}$$

γ) Η συχνότητα

$$f = \frac{\omega}{2\pi} = \frac{1}{(2\pi\sqrt{LC})} = 17 \,\text{kHz}.$$

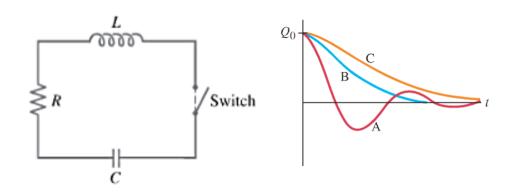
και η περίοδος Τ

$$T = \frac{1}{f} = 6.0 \times 10^{-5} \,\mathrm{s}$$

δ) Η συνολική ενέργεια

$$U = \frac{Q_0^2}{2C} = \frac{(6.0 \times 10^{-7} \,\mathrm{C})^2}{2(1.2 \times 10^{-9} \,\mathrm{F})} = 1.5 \times 10^{-4} \,\mathrm{J}$$

Κύκλωμα LC με αντίσταση

 Κανόνας βρόχων Kirchhoff (άθροισμα δυναμικών κατά μήκος του βρόχου)

$$-L\frac{dI}{dt} - IR + \frac{Q}{C} = 0$$

$$L\frac{d^2Q}{dt^2} + R\frac{dQ}{dt} + \frac{1}{C}Q = 0 \quad \text{εστω λύση} \quad Q = Q_0 e^{-\frac{R}{2L}t}\cos(\omega't + \phi)$$

- Το σύστημα θα είναι αποσβενόμενο αν $R^2 < \frac{4L}{C}$
- Av to $R < \sqrt{\frac{4L}{C}}$

Η γωνιακή συχνότητα

$$\omega' = \sqrt{\frac{1}{LC} - \frac{R^2}{4L^2}}$$

- Τη χρονική στιγμή t=0, ένα πηνίο $40\,\mathrm{mH}$ τοποθετείται σε σειρά σε μια αντίσταση $R=3,0\,\Omega$ και έναν φορτισμένο πυκνωτή $C=4,8\mu F$.
- α) Δείξτε ότι το κύκλωμα αυτό θα εκτελεί ταλάντωση.
- β) Καθορίστε τη συχνότητα ταλάντωσης.
- γ) Πόσος χρόνος απαιτείται για να ελαττωθεί το φορτίο στο μισό της αρχικής του τιμής;
- δ) Ποια τιμή της αντίστασης R θα αποτρέψει την ταλάντωση του κυκλώματος;

ΛΥΣΗ: α) Για να υπόκειται το κύκλωμα σε ταλαντώσεις, θα πρέπει να μην είναι υπεραποσβενόμενο, οπότε πρέπει να ισχύει $R^2 < 4$ L/C.

$$Aφού R^2 = 9,0Ω^2$$

και
$$4L/C = 4(0,040H)/(4,8 \times 10^{-6} F) = 3,3 \times 10^{4} \Omega^{2}$$

επομένως η σχέση ικανοποιείται και το κύκλωμα ταλαντώνεται.

β) με τη βοήθεια της εξίσωσης
$$ω' = \sqrt{\frac{1}{LC} - \frac{R^2}{4L^2}}$$
 έχουμε

$$f' = \frac{\omega'}{2\pi} = \frac{1}{2\pi} \sqrt{\frac{1}{LC} - \frac{R^2}{4L^2}} = 3.6 \times 10^2 \text{Hz}.$$

γ) Σύμφωνα με την εξίσωση $Q = Q_0 e^{-\frac{\kappa}{2L}t} \cos\left(\omega' t + \varphi\right)$ το πλάτος θα ελαττωθεί στο μισό όταν

$$e^{-\frac{R}{2L}t} = \frac{1}{2}$$

Ή

$$t = \frac{2L}{R} \ln 2 = 18ms$$

δ) Για να ελέγξουμε το πότε οδηγείται το κύκλωμα σε κρίσιμη απόσβεση ή σε υπεραπόσβεση, θα χρησιμοποιήσουμε το κριτήριο: $R^2 \ge 4 \ L/C = 3.3 \times 10^4 \Omega^2$

Έτσι, καταλήγουμε ότι θα πρέπει $R \ge 180\Omega$

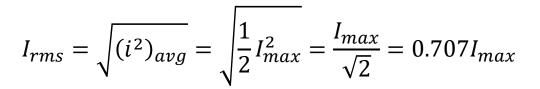
• Αντιστάτης

$$\Delta v + \Delta v_R = 0$$

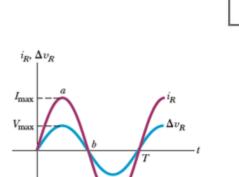
$$\Delta v - i_R R = 0$$

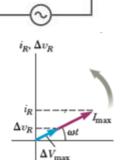
$$i_R = \frac{\Delta v}{R} = \frac{\Delta V_{max}}{R} sin\omega t = I_{max} sin\omega t$$

$$\Delta w_R = i_R R = I_{max} R sin\omega t$$

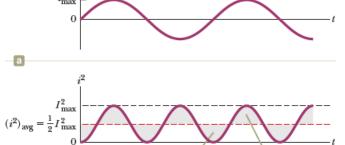

$$P = i^2 R = I_{rms}^2 R$$

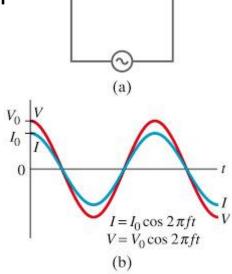

- Αντιστάτης
 - Εναλλασσόμενη πηγή παράγει συνημιτονοειδή συχνότητα f και ρεύμα

$$I = I_0 \cos 2\pi f t = I_0 \cos \omega t$$

$$V = IR = RI_0 \cos \omega t = V_0 \cos \omega t$$

Μέση τιμή ενέργειας που μετατρέπεται σε θερμότητα

$$\overline{P} = \overline{I}\overline{V} = I_{rms}^2 R = \frac{V_{rms}^2}{R}$$

- Πηνίο (με αμελητέα αντίσταση)
 - Κανόνας του Kirchhoff

$$\Delta v = L \frac{di_L}{dt} = \Delta V_{max} sin\omega t$$

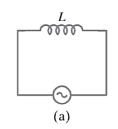
$$di_L = \frac{\Delta V_{max}}{L} sin\omega t dt$$

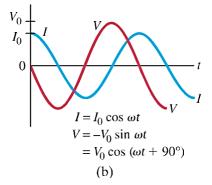
$$i_L = \frac{\Delta V_{max}}{L} \int sin\omega t dt = -\frac{\Delta V_{max}}{\omega L} cos\omega t$$

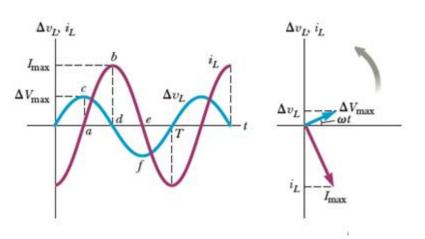
$$loxύει ότι \quad cos\omega t = -\sin(\omega t - \frac{\pi}{2})$$

$$i_L = \frac{\Delta V_{max}}{\omega L} sin(\omega t - \frac{\pi}{2})$$

- Το ρεύμα υστερεί της τάσης κατά90°(π/2)
- Δεν καταναλώνεται κατά μέσο όρο ενέργεια

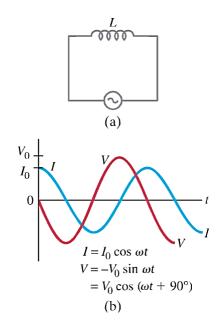

- Πηνίο (με αμελητέα αντίσταση)
 - Εμποδίζει τη ροή του φορτίου στο εναλλασσόμενο ρεύμα με την αντι-ΗΕΔ

$$egin{aligned} V_0 &= I_0 X_L \ X_L &= \omega L = 2\pi f L \ V_{rms} &= I_{rms} X_L \end{aligned}$$

- Επαγωγική αντίδραση του πηνίου σε μονάδες
 Ohm
- Ισχύει για μέγιστες τιμές μόνο V_0 και I_0 και για ενεργές τιμές V_{rms} και I_{rms}

- Ένα πηνίο έχει αντίσταση R=100Ω και επαγωγή L=0.3H. Προσδιορίστε το ρεύμα στο πηνίο εάν επιβάλλεται σε αυτό
- α) μια συνεχής τάση 120V.
- β) εναλλασσόμενη τάση 120V (rms) με συχνότητα 60Hz.

ΛΥΣΗ:

α) Με συνεχή τάση

$$I = \frac{V}{R} = \frac{120V}{1,00\Omega} = 120A$$

β) Η επαγωγική αντίδραση είναι

Συγκριτικά με αυτήν την τιμή, η ωμική αντίσταση μπορεί να αγνοηθεί. Έτσι

$$X_L = 2\pi f L = (6,283)(60,0s^{-1})(0,300H) = 113\Omega$$

$$I_{rms} = \frac{V_{rms}}{X_L} = \frac{120V}{113\Omega} = 1,06A$$

- Πυκνωτής
 - Κανόνας του Kirchhoff

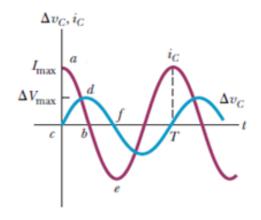
$$\Delta v - \frac{q}{C} = 0$$

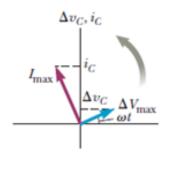
$$q = C\Delta V_{max} \sin \omega t$$

$$I = \frac{dq}{dt} = \omega C\Delta V_{max} \cos \omega t$$

$$\cos \omega t = \sin(\omega t + \frac{\pi}{2})$$

$$I = \omega C\Delta V_{max} \sin(\omega t + \frac{\pi}{2})$$

- Το ρεύμα προηγείται της τάσης κατά 90°
- Δεν καταναλώνεται κατά μέσο όρο ενέργεια

- Πυκνωτής
 - Κανόνας του Kirchhoff επιβαλλόμενη τάση σε κάθε t

$$V = \frac{Q}{C}$$

$$I = \frac{dQ}{dt} = I_0 \cos \omega t$$

$$Q = \int_0^t dQ = \int_0^t I_0 \cos \omega t = \frac{I_0}{\omega} \sin \omega t$$

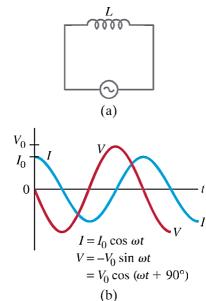
$$V = \frac{Q}{C} = I_0 \left(\frac{1}{\omega C}\right) \sin \omega t = V_0 \cos(\omega t - 90)$$

$$V_0 = I_0 \left(\frac{1}{\omega C}\right)$$

• Πυκνωτής

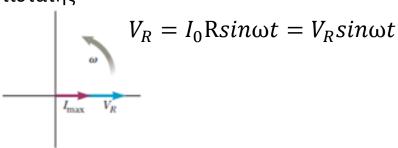
$$\begin{aligned} V_0 &= I_0 X_C \\ X_C &= \frac{1}{\omega C} = \frac{1}{2\pi f C} \\ V_{rms} &= I_{rms} X_C \end{aligned}$$

- Χωρητική αντίδραση του πυκνωτή σε μονάδεςOhm
- Ισχύει για μέγιστες τιμές μόνο V_0 και I_0 και για ενεργές τιμές V_{rms} και I_{rms}

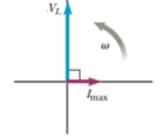
Εναλλασσόμενο κύκλωμα LRC

Αντιστάτης

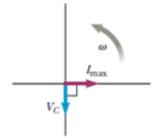

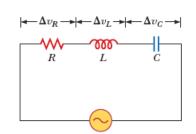

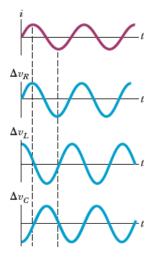
$$V_L = I_0 X_L sin(\omega t + \frac{\pi}{2}) = V_L cos\omega t$$

$$V_C = I_0 X_C \sin(\omega t - \frac{\pi}{2}) = -V_C \cos\omega t$$

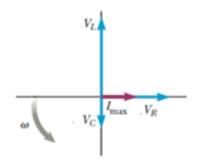

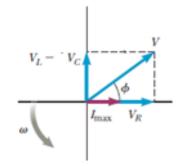
$$\Delta v = V_0 \sin \omega t$$

$$I = I_0 sin(\omega t - \varphi)$$

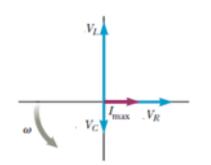
Κανόνας του Kirchhoff – επιβαλλόμενη τάση σε κάθε t

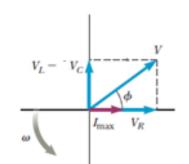
$$V = V_R + V_L + V_C$$

Εναλλασσόμενο κύκλωμα LRC

 Σύνθετη αντίδραση κυκλώματος

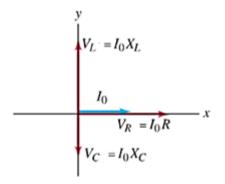
$$V_0 = \sqrt{(V_L - V_C)^2 + V_R^2} = I_{max} \sqrt{(X_L - X_C)^2 + R^2}$$

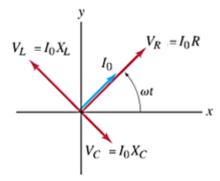
$$I_{max} = \frac{V_0}{\sqrt{(X_L - X_C)^2 + R^2}}$$

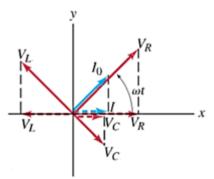
$$Z = \sqrt{(X_L - X_C)^2 + R^2} = \sqrt{\left(\omega L - \frac{1}{\omega C}\right)^2 + R^2}$$

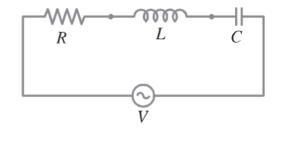
$$tan\varphi = \frac{V_{L} - V_{C}}{V_{R}} = \frac{I_{0}(X_{L} - X_{C})}{I_{0}R} = \frac{X_{L} - X_{C}}{R}$$
$$cos\varphi = \frac{V_{R}}{V} = \frac{I_{0}R}{I_{0}Z} = \frac{R}{Z}$$

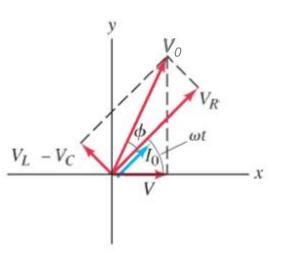
Περιστροφή στη συχνότητα f

$$V_{R} = I_{0}R$$

$$V_{L} = I_{0}X_{L}$$

$$V_{C} = I_{0}X_{C}$$

Εναλλασσόμενο κύκλωμα LRC

Ισχύς που καταναλώνεται στο κύκλωμα

$$P = I^{2}R = [I_{max}sin(\omega t - \varphi)]^{2}R$$
$$= I_{max}^{2}Rsin^{2}(\omega t - \varphi)$$

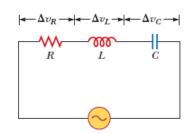
Η μέση τιμή του
$$sin^2\theta = \frac{1}{2}$$

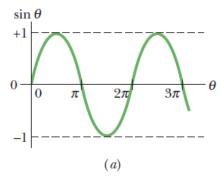
$$\bar{P} = \frac{1}{2} I_{max}^2 R = \left(\frac{I}{\sqrt{2}}\right)^2 R$$

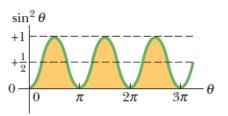
Ισχύει ότι
$$I_{rms} = \frac{I}{\sqrt{2}}$$

$$\bar{P} = I_{rms}^2 R$$

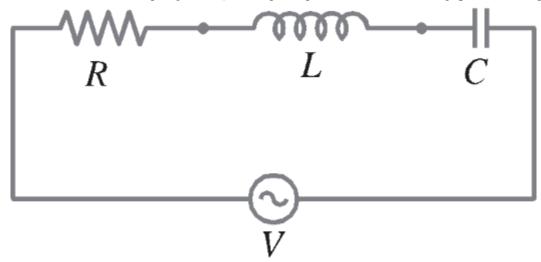
$$\bar{P} = I_{rms}^2 Z cos \varphi = I_{rms} V_{rms} cos \varphi$$

Έστω $R = 25,0\Omega$, L = 30,0mH και $C = 12,0\mu$ F και συνδέονται σε σειρά με μια εναλλασσόμενη πηγή τάσης 90,0 V (ενεργός τιμή) και συχνότητα 500 Hz.

Να υπολογιστούν α) το ρεύμα στο κύκλωμα, β) οι ενδείξεις του βολτόμετρου (ενεργές τιμές) στα άκρα του κάθε στοιχείου, γ) η γωνία φάσης ϕ και δ) η ισχύς που καταναλώνεται στο κύκλωμα.

ΛΥΣΗ: α) Αρχικά, θα βρούμε την αντίδραση του πηνίου και του πυκνωτή για $f = 500Hz = 500s^{-1}$

$$X_L = 2\pi f L = 94,2\Omega$$
 $X_C = \frac{1}{2\pi f C} = 26,5\Omega$

Έτσι, η συνολική σύνθετη αντίσταση θα είναι

$$Z = \sqrt{R^2 + (X_L + X_C)^2} \Rightarrow$$

 $Z = \sqrt{(25,0)^2 + (94,2\Omega - 26,5\Omega)^2} = 72,2\Omega$

Από τον ισοδύναμο νόμο του Ohm για τη σύνθετη αντίσταση $I_{rms} = \frac{V_{rms}}{Z} = \frac{90,0\text{V}}{72,2\Omega} = 1,25\text{A}$

β) οι ενεργές τιμές στα άκρα του κάθε στοιχείου θα είναι

$$(V_R)_{\text{rms}} = I_{\text{rms}} R = (1.25 \text{ A})(25.0 \Omega) = 31.2 \text{ V}$$

 $(V_L)_{\text{rms}} = I_{\text{rms}} X_L = (1.25 \text{ A})(94.2 \Omega) = 118 \text{ V}$
 $(V_C)_{\text{rms}} = I_{\text{rms}} X_C = (1.25 \text{ A})(26.5 \Omega) = 33.1 \text{ V}$

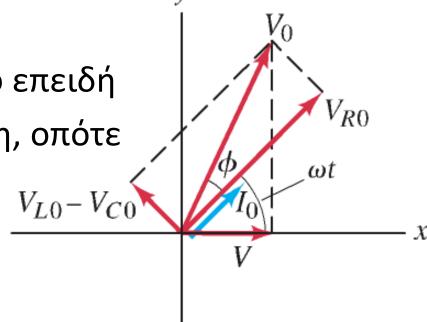
γ) Η γωνία φάσης ϕ δίνεται από την σχέση

$$\cos \phi = \frac{R}{Z} = \frac{25,0\Omega}{72,2\Omega} = 0,346$$
 onóte $\phi = 69.7^{\circ}$

Σημειώνεται ότι το ϕ είναι θετικό επειδή

$$X_L > X_C$$
 σε αυτήν την περίπτωση, οπότε

$$V_{L0} > V_{C0}$$
 στο σχήμα

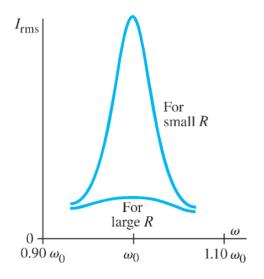
$$\overline{P} = I_{rms} V_{rms} \cos \phi = (1,25A)(90,0V)(25,0\Omega/72,2\Omega) = 39,0W$$

Συντονισμός

Σε κύκλωμα LRC

$$I_{rms} = \frac{V_{rms}}{Z} = \frac{V_{rms}}{\sqrt{R^2 + \left(\omega L - \frac{1}{\omega C}\right)^2}}$$

•
$$I_{\text{max}}$$
 ÓT αV $\left(\omega L - \frac{1}{\omega C}\right) = 0$ $\omega_0 = \sqrt{\frac{1}{LC}}$

• Όταν ω=ω₀, το κύκλωμα βρίσκεται σε κατάσταση συντονισμού

$$f_0 = \frac{\omega_0}{2\pi}$$

Προσαρμογή σύνθετης αντίστασης

Μεταφορά μέγιστης ισχύος όταν Ζ_{εξόδου}
 (κύκλωμα 1)είναι προσαρμοσμένη με την

Ζ_{εισόδου} (κύκλωμα 2)

$$P = I^2 R_2 = \frac{V^2 R_2}{(R_1 + R_2)^2}$$

Για Pmax

$$V^{2} \left[\frac{1}{(R_{1} + R_{2})^{2}} - \frac{2R_{2}}{(R_{1} + R_{2})^{3}} \right] = 0$$

$$R_{1} = R_{2}$$

